

2nd INTERNATIONAL CANADIAN SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS

October 24-25, 2024
Toronto, Canada

PROCEEDINGS BOOK

EDITORS:

Dr. Firuz FEVZI

Dr. Mariam S. OLSSON

ISBN: 978-625-367-918-7

<https://www.iksadamerica.org/canada>
info@iksadamerica.org

UNIVERSIDAD JUÁREZ
AUTÓNOMA DE TABASCO
"SERVICIO A LA VIDA. ACCIÓN EN LA FE"

2nd INTERNATIONAL CANADIAN SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS

October 24-25, 2024
Toronto, Canada

Editors

Dr. Firuz FEVZI

Dr. Mariam S. OLSSON

Institute Of Economic Development And Social Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)

TÜRKİYE

All rights of this book belong to IKSAD Publishing House

Authors are responsible both ethically and juridically

Iksad Publications - 2024©

Issued: 06.11.2024

ISBN - 978-625-367-918-7

CONGRESS ID

TITLE OF CONGRESS

2nd INTERNATIONAL CANADIAN SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS

PARTICIPATION

Keynote & Invited

DATE - PLACE

October 24-25, 2024

Toronto, Canada

ORGANIZING COMMITTEE MEMBER

Dr. Hasan YAVUZ

Ministry of Foreign Affairs of Turkiye, Ambassador

Assoc. Prof. Dr. Hilal ÜRÜŞAN ALTUN

Ataturk University

Dra. Felipa Sánchez Pérez

Universidad Juárez Autónoma de Tabasco, México

Assoc. Prof. Dr. Güray ALPAR

General, President of the Institute of Strategic Thinking (SDE), Turkiye

Assoc. Prof. Dr. Mustafa Göktuğ KAYA

Chief Tax Inspector of the Ministry of Treasury and Finance, Turkiye

Dra. Francisca Silva Hernández

Universidad Juárez Autónoma de Tabasco, México

Mtro. Gerardo Humberto Arévalo Reyes

Consejo de Ciencia y Tecnología del Estado de Tabasco, México

Dr. Firuz FEVZİ

Toronto Yunus Emre Institute

Dr. Germán Martínez Prats

Universidad Juárez Autónoma de Tabasco, México

Dr. Rafael Ricardo Renteria Ramos

Universidad Abierta y a Distancia UNAD, Colombia

Dr. Lenida Lekli

Aleksander Xhuvani University, Department of Foreign Language

Dr. Ragif Huseynov

Managing Director of Khazar Educational Center, Azerbaijan

COORDINATOR

Dr. Alina AMANZHLOVA

ORGANIZING COMMITTEE MEMBER

Dr. Hasan YAVUZ

Ministry of Foreign Affairs of Türkiye, Ambassador

Assoc. Prof. Dr. Hilal ÜRÜŞAN ALTUN

Ataturk University

PARTICIPATING COUNTRIES (18)

Türkiye, Canada, Azerbaijan, Mexico, Burundi, Morocco, Nigeria, India,
Malaysia, Kenya, Colombia, Russia, Albania, Romania, South Africa, Italy,
Poland, Vietnam

TOTAL PAPERS: 187

The number of abstracts from foreign countries: **98**

The number of abstracts from Türkiye: **89**

LANGUAGES

Turkish, English, Spanish

UNIVERSIDAD JUÁREZ
AUTÓNOMA DE TABASCO
"ESTUDIO EN LA DURA ACCIÓN EN LA FA"

2nd International Canadian Scientific Research Congress

**October 24-25, 2024
Toronto, Canada**

CONGRESS PROGRAM

<https://us02web.zoom.us/j/81303483436?pwd=JbgWRGN6GgbuWCb47UeaN3SG5oujIa.1>

Meeting ID: 813 0348 3436
Passcode: 020202

PARTICIPANT COUNTRIES (18):

**Türkiye, Canada, Azerbaijan, Mexico, Burundi, Morocco, Nigeria,
India, Malaysia, Kenya, Colombia, Russia, Albania, Romania, South
Africa, Italy, Poland, Vietnam**

FACE TO FACE

Toronto Yunus Emre Cultural Center

24.10.2024

Moderator: Dr. Firuz FEVZI

Toronto Local Time: 10:00-11:00

Title	Author(s)	Affiliation
FACTORS BEHIND THE SURGE MIGRATION OF AFGHANS INTO EUROPE AND ITS OPPORTUNITIES AND THREATS	Qaisar Nasrat	University of Ibn Haldun
ALIENATION AND SECLUSION IN VAGIF SULTANLI'S NOVEL "HUMAN SEA"	Dr. Firuz FEVZI Enayatullah ZARE	Toronto Yunus Emre Cultural Center

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

CONTENT

CONGRESS ID	I
SCIENTIFIC COMMITTEE	II
PHOTO GALLERY	III
PROGRAM	IV
CONTENT	V

Author	Title	No
Régis NIYOMUKIZA	POISON IN BUJUMBURA: SICKNESS, SICK AND HEALER	1
Sara Badrouss, El Mostafa Bachaoui, Mohamed Jibril Daia Eddine, Hicham Mouncif, Mohamed Biniz	IMPROVING THE EFFICIENCY OF DRONE IMAGERY FOR IDENTIFYING AND MAPPING AROMATIC MEDICINAL PLANTS: THE CASE OF THE MOROCCAN HIGH ATLAS MOUNTAINS USING IMPROVED U-NET METHODOLOGY	2
Doha Doughri, Boubker Mehdaoui, Abdeslam El Bouari	REFINEMENT OF STRUCTURE AND INVESTIGATION OF THE DIELECTRIC AND OPTICAL PROPERTIES OF A NEW OXIDE MATERIAL TOWARD REFORMING DIVORCE	3
Abubakar Abdulkadir	(Talāq) DYNAMICS: INSIGHTS FROM KATSINA STATE, NIGERIA	4
Sintayehu Lolemo	EXPLORING THE ROLE OF INTERNET SPEED AS A MODERATOR IN THE SERVICE QUALITY–CUSTOMERSATISFACTION RELATIONSHIP: A COMPREHENSIVE ANALYSIS	5
Alzaki Zakaria Suliman Salih Ahmet GÜRBÜZ	PURCHASING INTENTION AND BRAND LOYALTY AMONG FOREIGN STUDENTS IN KARABUK CITY FOR FOUR HYBRID FOOD RETAIL CENTERS: MIGROS, BIM, A101, AND CARREFOUR	6
Abdul-Rahman Balogun Muhammed-Shittu	ENDOWMENT CONCEPT AS THE SUPPLY OF MEDICAL CARE: AN EXPLORATORY STUDY ON SUSTAINABILITY OF HEALTH INSURANCE AT HIGHER INSTITUTIONS	7
Simeon Oluwatoba Ogunlowo	EFFECT OF ANIMATED FOLKTALES ON THE CULTURAL VALUE ORIENTATION OF JUNIOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN IBADAN NORTH LOCAL GOVERNMENT AREA, OYO STATE, NIGERIA	8
Rose NIYOKWIZERA	PROMOTION OF DOCTORAL SCHOOL: CAN BURUNDIAN WOMEN OVERCOME SOCIO-CULTURAL BARRIERS TO ACCESS IT, AND STAY THERE?	9
Ozan K. Bekmezci Zehra Şapcı Aişe Yamaç Birol Başer	COMPERASON OF TWO BIOCHEMICAL METHANE POTENTIAL MEASUREMENT SYSTEMS	10
Kayser Nasrat	FACTORS BEHIND THE SURGE MIGRATION OF AFGHANS INTO EUROPE AND ITS OPPORTUNITIES AND THREATS	16

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

Deniz Çınar	DIGITALIZATION IN EDUCATION: A COMPARATIVE ANALYSIS BETWEEN SOUTH KOREA AND TURKEY	17
Oluwakemi Racheal OSHINOWO Moses Adeolu AGOI Benjamin Johnson OLASIJU Solomon Abraham UKPANA Oluwanifemi Opeyemi AGOI	A PARADIGM SHIFT FROM CONVENTIONAL TEACHING METHODS TO CUTTING – EDGE TECHNOLOGY: USING SMART DEVICES AS INSTRUCTIONAL DELIVERY TOOLS IN CLASSROOM MANAGEMENT	24
Oluwagbemiga Paul AGBOOLA, Solomon D. ZAKKA & Modupe Agnes AGBOOLA	RESILIENT URBAN FUTURES: INTEGRATING ECOLOGICAL ENGINEERING FOR CLIMATE - RESPONSIVE PLANNING	25
Driss Azdem, Jamal Mabrouki, Souad El hajjaji	INTEGRATING RENEWABLE ENERGY IN DESALINATION PLANTS: A PATHWAY TO SUSTAINABLE WATER MANAGEMENT IN MOROCCO	26
Meltem GÜRÜNLÜ	FINTECH, MICROFINANCE AND CROWDFUNDING: WHAT DO THEY IMPLY FOR DEVELOPING ECONOMIES?	27
RAFAEL ALBERTO ZUÑIGA MERCADO	NUEVAS PERSPECTIVAS DEL TRABAJO DECENTE: CONVERGENCIAS ENTRE JUSTICIA, MARKETING E INNOVACIÓN SOCIAL	28
Manuel Vergel Escamilla David Palomino Hernández Amada Jackeline Salomón Gonzalez Fidelio Castillo Romero Sergio Diaz Contreras Eduardo Martínez Cruz José Román Islas Rodríguez	EL IMPACTO DE LA VIRTUALIZACIÓN EN LOS LABORATORIOS DE CÓMPUTO EN LAS INSTITUCIONES EDUCATIVAS	39
MAXIMILIANO GOYENECHÉ TOSCANO	ALINEACIÓN DE LA FUNCIÓN ADMINISTRATIVA CON LOS FINES DEL ESTADO Y LOS ODS EN COLOMBIA	46
Yunus DOĞAN Veli BATDI	IMPACT OF DIGITAL GAMES ON DEVELOPMENTAL AREAS OF PRESCHOOL CHILDREN: A META-SYNTHESIS	55
Kamaro Herve	QUANTUM INFORMATION TECHNOLOGY	68
Aysel BÜLEZ, Ebe Ayşe KÜRKLÜ	EFFECTIVENESS OF CARE PROVIDERS in WOMEN'S HEALTH: ROBOTS OR HUMANS?	72
Sergio Diaz Contreras Manuel Vergel Escamilla Rosa Margarita Hernández Vélez Fidelio Castillo Romero José Martin Palomarez García Itzel Fernanda Palacios Izquierdo José Román Islas Rodríguez	DEPURACIÓN DE MOLUSCOS BIVALVOS: ASPECTOS FUNDAMENTALES	77
Yunus DOĞAN Veli BATDI	ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ITS APPLICATIONS IN FIELDS OF SCIENCE	83

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

Fidelio Castillo Romero Manuel Vergel Escamilla Sergio Diaz Contreras José Alfredo García Gómez José Román Islas Rodríguez Itzel Fernanda Palacios Izquierdo	SONDA MULTIPARAMÉTRICA: TRANSFORMANDO EL ANÁLISIS Y MONITOREO DE LA CALIDAD DEL AGUA	90
Suiyhi Mohamed Alami Anouar El madhi Youssef	PREVALENCE OF STRESS IN THE FIRST YEAR OF NURSING TRAINING	95
Альфа Амаду Ба	ОБЕСПЕЧЕНИЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО СТАРТАПА В ГОЛУБОЙ ЭКОНОМИКЕ: ПРИМЕРЫ СТАРТАПОВ ПО ВЫРАЩИВАНИЮ ГРИБОВ В КОФЕЙНОЙ ГУЩЕ	96
Manuel Vergel Escamilla Catalina Arias Rodríguez Elsy Leticia Thompson Hernández Kristal de María Jesús de la Cruz Roger Ernesto Tamayo Uribe José Román Islas Rodríguez	GUÍA INTEGRAL DE INDUCCIÓN: FACILITANDO LA TRANSICIÓN DE LOS ESTUDIANTES DE NUEVO INGRESO AL TECNOCAMPUS VILLAHERMOSA	101
Dhulasiraman M	EMPOWERING HEALTH THROUGH IOT-DRIVEN PREDICTIVE MONITORING FOR COST-EFFICIENT CARE	107
ENKELEIDA LLESHI BLERINA MEMA	EVALUATION OF SPEED AND AGILITY IN VOLLEYBALL PLAYERS GIRLS 13-14 YEARS OLD	109
Ayça Arslan	SPATIAL FEATURES OF OTTOMAN-TURKISH HOUSE AND THE CONSTRUCTION OF MODERN TURKISH ARCHITECTURE ON MODERN TURKISH ARCHITECTURE: SEDAT HAKKI ELDEM ARCHITECTURE	116
Deysi Cecilia Luna Jimenez	EL INTERES SUPERIOR DE LA NIÑEZ	139
Mehmet Buğdaycı Pelin Demircivi Nergiz Kanmaz	INVESTIGATION OF CRYSTAL VIOLET ADSORPTION PERFORMANCE OF MANGANESE DOPED ZIRCONIA PARTICLES	142
Mehmet Buğdaycı Pelin Baran Zeynep Nergiz Kanmaz Keleşoğlu	SYNTHESIS OF IRON BORON ALLOYS BY SELF PROPAGATING HIGH TEMPERATURE SYNTHESIS TECHNIQUE	147
Ajayi, Olayemi T. and Alabi-Alvis, Adekunle	EXPLORING INNOVATIVE APPROACHES TO ENGAGE LOCALITY COMMUNITIES IN THE URBAN PLANNING PROCESS THROUGH PARTICIPATORY ART	152
Mustafa Eren RİZELİ	GEOCHEMICAL CHARACTERISTICS OF THE HOST ROCK AND MAFIC MICROGRANULAR ENCLAVES IN THE BIZMIŞEN PLUTON (ERZINCAN, TÜRKİYE)	154
Mukaddes KARATAŞ Ercan AYDOĞMUŞ	DEVELOPMENT AND CHARACTERIZATION OF CHITOSAN-GELATIN ACTIVE PACKAGING FILMS REINFORCED WITH GRAPHENE OXIDE AND POMEGRANATE PEEL EXTRACT	155

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

Murat TUNÇ Ferhat UĞURLAR	EFFECTS OF ARBUSCULAR MYCORRHIZAL FUNGI (AMF) AND MOLYBDENUM APPLICATION ON SOIL BIOLOGY AND DEVELOPMENT OF COWPEA (VIGNA SINENSIS L) UNDER SALINE AND NON-SALINE SOIL CONDITIONS	162
Murat TUNÇ Ferhat UĞURLAR	COMPARATIVE EFFECTS OF GYTTJA AND BIOCHAR ON PHOSPHATE-RICH SOIL BIOLOGICAL PROPERTIES AND COMMON BEAN (PHASEOLUS VULGARIS L) PLANT GROWTH	163
Abaszade Zumrud Amirgulu Rzayev Tarverdi Mirzali Abiyev Huseyn Azizulla Khidirova Natavan Mahar Aliyev Sardar Hijran Kerimova Rena Jabbar	ENDOSCOPIC AND BARIUM DIAGNOSTIC METHODS, TREATMENT AND PATHOPHYSIOLOGICAL REFUTATION OF GASTROESOPHAGEAL REFLUX DISEASE	165
Abiyev Huseyn Azizulla Aliyev Sardar Hijran Abaszade Zumrud Amirgulu Mammadova Naila Chingiz Kerimova Rena Jabbar	GLOMERULONEPHRITIS - AS AN INFECTIOUS-ALLERGIC DISEASE AFFECTING THE KIDNEYS, CHARACTERIZED BY HEREDITARY PREDISPOSITION, INCOMPLETELY CURED VIRAL DISEASES, HISTOLOGICAL PATTERNS AND CHARACTERIZATION OF ITS PATHOGENESIS	172
Hale Tuğçe ALTUNAY Dilan ALKAÇ	SUSTAINABILITY AND TRANSPARENCY FOR BRANDS: INTEGRATING BLOCKCHAIN, GREEN LOGISTICS, AND E-COMMERCE PACKAGING STRATEGIES	178
Muhammed KALAYCI Salih TUTAR	QUALITATIVE ANALYSIS OF KEY AUDIT REPORTS IN THE TURKISH BANKING SECTOR: BIST BANKING INDEX	181
Salih TUTAR Havin ÇAKIRBEYLİ Zeynep Sude AKAN Muhemmet Kerim SATILMIŞ	AN EMPIRICAL STUDY ON TOURISTIC CITY LIFE AND INDIVIDUAL HAPPINESS PERCEPTION: THE CASE OF TÜRKİYE	196
Muhammed KALAYCI Salih TUTAR	QUALITATIVE ANALYSIS OF KEY AUDIT REPORTS IN THE TURKISH BANKING SECTOR: BIST BANKING INDEX	207
Pınar Akarçay Furkan ÖZKUL	MUSSOLİNİ'NİN PROPAGANDA AFİŞLERİNDEKİ TEOLOJİK ÖGELER VE BUNLARIN FAŞİST POLİTİKADAKİ İZDÜŞÜMÜ	209
Major Gheorghe GIURGIU, Prof dr med Manole COJOCARU	SKIN MICROBIOTA AND ITS INTERPLAY WITH WOUND AND BURN HEALING: IMPACT OF EPITHELIAL BIOREGENERATOR	215
Agbo, D.C. Eze, U.D. and Anyasi, R.O.	MANAGING THE GROWTH OF TOBACCO BY INDOLE ACETIC ACID (IAA) USED TO CONTROL SOIL ORGANIC POLLUTION	216
Celil Durdağ	AN EVALUATION ON THE IMPACT OF THE DEVELOPMENT PATH PROJECT ON TURKEY'S INTERNATIONAL TRADE	224
Buse Fem YILMAZ	DEVELOPMENT AND CHARACTERIZATION OF COMPOSITE MATERIALS WITH HIGH HYDROLYSIS RESISTANCE BASED ON POLYBUTYLENE TEREPHTHALATE MATRIX FOR CABLE HOUSING PARTS USED IN THE AUTOMOTIVE SECTOR	225

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

Ksenija KONDALI Sandra NOVKINIĆ	SENSE OF PLACE: ECHOES OF THOREAU IN SELECTED CONTEMPORARY AMERICAN NOVELS	228
Gülsüm Ebru ÖZER UYAR Başar UYAR	THE POTENTIAL OF MICROALGAE AS BIOSTIMULANTS OR BIOFERTILIZERS	238
Gülsüm Ebru ÖZER UYAR Aysun CAVUSOGLU Filiz ÜNAL	ROLE OF TREHALOSE IN PLANT DEFENSE AGAINST PHYTOPATHOGENS	245
Igene Moses Dennis Ubogu Monday	BACTERIOLOGICAL ANALYSIS OF URINE POLLUTED ENVIRONMENTS IN JOSEPH SARWUAN TARKA UNIVERSITY, MAKURDI	250
Ebe Remziye KARADOĞAN KOSANOĞLU Ayça ŞOLT KIRCA Elif DAĞLI	WOMEN'S SATISFACTION WITH CHILDBIRTH AND INFLUENCING FACTO	251
Ebe Remziye KARADOĞAN KOSANOĞLU Ayça ŞOLT KIRCA Elif DAĞLI	NONPHARMACOLOGICAL METHODS USED IN THE CONTROL OF LABOR PAIN	256
Ana Cristina Álvarez Gutiérrez Yazmín Isolda Álvarez García	THE GUARANTEE OF THE RIGHT TO INCLUSIVE EDUCATION: ANALYSIS OF THE LACK OF TRAINING IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS REGARDING THE INCLUSION OF PEOPLE WITH DISABILITIES	262
Erkan TETİK Seda ŞAŞMAZ KARACAN	THE DESIGN OF A METAMATERIAL-INSPIRED MACHINE LEARNING-BASED PATCH ANTENNA FOR BRAIN CANCER DETECTION	264
Gökhan ÇAYLI	OPTIMIZATION OF OLUOROPEIN EXTRACTION WITH THE CATIONIC DERIVATIVES OF PLANT OIL TRIGLYCERIDES	273
Gökhan ÇAYLI Mustafa GÜLER	EVALUATION OF ECONOMICAL AND ENVIRONMENTAL ASPECTS OF SILVER MEDIATED ISOCYANATE SYNTHESIS	279
Ozan AKAT Zelal AKAT Muhlis Sezgin Selime ÖLMEZ BAYHAN Erol BAYHAN	SAFETY ASSESSMENT FOR HUMANS AND BIODIVERSITY: SIDE EFFECTS OF AGROCHEMICALS	286
Zelal AKAT Ozan AKAT Özlem EMİR ÇOBAN	EFFECTS OF AGRICULTURAL CHEMICALS ON FISH SPECIES	296
Firuz FEVZI Enayatullah ZARE	ALIENATION AND SECLUSION IN VAGIF SULTANLI'S NOVEL "HUMAN SEA"	308
Murat Balcı	SPECIAL EDUCATION TEACHER CANDIDATES' AWARENESS AND APPROACHES TO SEXUAL EDUCATION	309
Hüseyin Daş Usame Durak Ayşegül Ceren Koç Oğuzhan Karahan Mehmet Fatih Kılıç	TRANSFORMER-BASED DIGITAL ASSISTANTS FOR SECURITY, IOT, AND USER SUPPORT SERVICES	310
Sena Nur TİMUR Serap EJDER APAY	NIGHT EATING SYNDROME IN WOMEN	312
Sena Nur TİMUR Serap EJDER APAY	XENOPHOBIA AMONG WOMEN	316

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

Mehmet Karaca Ayse Gul Ince	EFFECTS OF CHROMOSOME REPLACEMENT FOR SEED SETS IN CROSSES OF TETRAPLOID COTTON	320
Ayşe Gul Ince Mehmet Karaca	WHOLE GENOME METHYLATION OF ORGANELLE GENOMES IN INTERSPECIES HYBRID OF PEPPER (CAPSICUM L.)	331
Mehmet Karaca Ayşe Gul Ince	WHOLE GENOME METHYLATION OF MITOCHONDRIA AND PLASTIDS IN MATURE SEEDS OF HOMOGRAFTED COTTON	342
Mehmet Karaca Ayşe Gul Ince Habil Umur Orhan Eren	GOSSYPOL, CRUDE OIL, AND FATTY ACID CONTENTS IN SEEDS OF LEVANT, UPLAND, AND PIMA COTTON SPECIES	353
Dilek SALKIM İŞLEK Eda KİRİŞ Emel Hülya YÜKSELOĞLU	ECOTOXICITY ANALYSIS OF BIODEGRADABLE PACKAGING INK	364
Mehtap Polat	ETHICAL AND METHODOLOGICAL CHALLENGES IN RESEARCH ON VIOLENCE AGAINST WOMEN: A CRITICAL REVIEW	372
Mehtap Polat	A COMPREHENSIVE ANALYSIS OF CHALLENGES AND ETHICAL CONSIDERATIONS IN INTERVIEWING WOMEN SURVIVORS OF DOMESTIC VIOLENCE	376
Zülküf KILIÇ	TWO METAPHORS IN WHICH THE FORM-ESSENCE CONFLICT IS STAGED IN THE POET HAYRETİ: SOFİ AND ÂRİF	381
Melany Copó Mejía Estefanía Carvajal Basulto Gloria Auristela Hernandez Pérez	CRIMINALIZACIÓN DELICTIVA	388
Evelyn Rubi Frías Hernández Perla Edelmira Méndez Lastra Gloria Auristela Hernández Pérez	LA ESCLAVITUD INFANTIL EN MÉXICO	396
María Fernanda Suarez Cornelio Itzel López Flores Gloria Auristela Hernandez Pérez	EL IMPACTO DEL PROGRAMA SOCIAL "SEMBRANDO VIDA" EN LA CALIDAD DE VIDA DE LOS AGRICULTORES Y COMO HA INFLUIDO EN LA ECONOMIA LOCAL.	402
Jesús Manuel Castillo Félix Camila Fonseca Alcudia Gloria Auristela Hernández Pérez	PRISION PREVENTIVA	408
Yazmin del Carmen de la cruz de la cruz Josúe Emmanuel Hernández Reyes Yazmín Isolda Álvarez García	EL DERECHO DE AUTOR Y LAS REDES SOCIALES	409
Celil ÜNAL	PROFESSIONAL ANXIETY: A STUDY ON THE PROFESSIONAL ANXIETIES OF PUBLIC RELATIONS STUDENTS	419
Can Deniz SECKIN	EXERGY ANALYSIS OF A HEAT DRIVEN EJECTOR REFRIGERATION DEVICE OPERATING WITH NANOREFRIGERANTS	429

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

Nilsu AYDER Nisa UYAR ALPASLAN	THE EVALUATION OF THE CORRELATION BETWEEN DEPRESSION, ANXIETY, STRESS LEVELS AND TENDENCIES FOR EATING DISORDERS AMONG PRIVATE SECTOR EMPLOYEES IN ISTANBUL	439
Gulshan HUSEYNOVA	THE RELATIONSHIP BETWEEN THE DIRECTION OF A FALL AND THE RISK OF INTRACRANIAL INJURY IN INDIVIDUALS FALLING FROM A HEIGHT OF THEIR "OWN HEIGHT"	441
Ishwar Mittal Aarti Rosy Dhall Mikul	EXPLORING THE ROLE OF BRAND EQUITY IN SHAPING REVISIT INTENTIONS: EVIDENCE FROM INDIAN QUICK-SERVICE RESTAURANTS	442
DANIELA DEL CARMEN ALVAREZ CERINO WENDY CATALINA ARIAS CHAVEZ	LAS SUCESIONES HEREDITARIAS EN LA PROPIEDAD INTELECTUAL EN MÉXICO	443
Nihat ÇANKAYA	EFFECT OF WAVEGUIDE MATERIAL TYPE ON TRANSMISSION OF PIEZO ACOUSTIC WAVES	449
Buse YİĞİT	THE SOCIAL TRANSFORMATION OF VIOLENCE: THE CONSTRUCTION OF SYMBOLIC VIOLENCE	458
Ahmet TOP	DESIGN OF AN ANDROID-BASED APPLICATION FOR REMOTE CONTROL OF ROBOTIC ARM	460
Ahmet TOP	EXAMINING THE EFFECT OF PSO PARAMETERS AND FUNCTIONS ON DC MOTOR SPEED CONTROL WITH PID	469
Rabia Nur DÖNMEZ	AN INVESTIGATION OF K12 TEACHERS' MINDSETS IN FOREIGN LANGUAGE CLASSROOMS	479
Aslı AHLAT Süleyman YURTKURAN	THE RELATIONSHIP BETWEEN ECONOMIC GROWTH, ECONOMIC COMPLEXITY AND ENVIRONMENTAL QUALITY IN THE CONTEXT OF LCC HYPOTHESIS: THE CASE OF SOUTH KOREA	480
Süleyman YURTKURAN Aslı AHLAT	THE EFFECTS OF ENERGY SECURITY RISK, FINANCIAL DEVELOPMENT AND RENEWABLE ENERGY CONSUMPTION ON LOAD CAPACITY FACTOR IN CANADA	488
Paula López García Ángeles Abril Pérez García Valery Haydee de la cruz Maceda Gloria Auristela Hernandez Pérez	DERECHO A LA SALUD	497
Guillermo de la Cruz Hernández Lissette Guadalupe Hernandez Ramos Gloria Auristela Hernandez Pérez	REFORMA JUDICIAL Y LOS DERECHOS VULNERADOS: EL IMPACTO EN LOS TRABAJADORES DESPEDIDOS	504
Sindy Fabiola Chablé Gallegos Gloria Auristela Hernández Pérez	VIOLENCIA VICARIA UNA NUEVA FORMA DE VIOLENCIA HACIA LA MUJER	515
Celia Guadalupe Loera Maldonado Luis Ángel García García	MÉXICO EN ALERTA: LA REALIDAD DE LA INSEGURIDAD PÚBLICA	516

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

Alejandro Verde Mendoza Gloria Auristela Hernandez Perez		
María Fernanda Suarez Cornelio Itzel López Flores Gloria Auristela Hernández Pérez	EL IMPACTO DEL PROGRAMA SOCIAL "SEMBRANDO VIDA" EN LA CALIDAD DE VIDA DE LOS AGRICULTORES Y COMO HA INFLUIDO EN LA ECONOMÍA LOCAL	523
Ivan Alejandro Cadena Méndez Jesús Orlando Cruz Cardona Elena Jazmin Pedrero Sosa	PIRATERÍA Y FALSIFICACIÓN: CONSECUENCIAS Y MARCO LEGAL	524
Julio Gabriel Palma Frías Pedro Alejandro Mecias Ramos María Valeria Torres Clemente Gloria Auristela Hernández Pérez	LEGALIZACIÓN DE LA EUTANASIA EN MÉXICO	529
Gürel Türkmen Kerem Bakır Onur Karadal	EFFECTS OF SUBSTARTE AND DIFFERENT SHELTERS ON GROWTH PERFORMANCE AND SURVIVAL RATE OF OFFSPRING RED SWAMP CRAYFISH (PROCAMBARUS CLARKII) UNDER EXPERIMENTAL CONDITIONS	539
Gürel Türkmen Kerem Bakır Onur Karadal	EFFECT OF ACUTE SALINITY STRESS DEPENDING ON THE GENDER ON SURVIVAL OF BLUE CRAYFISH (PROCAMBARUS ALLENI) IN TWO DIFFERENT SIZE CLASSES	541
Aydın Kadri YURTSEVER, Uğur SERENCAM, İsmail DABANLI	THE IMPACT OF 6th FEBRUARY KAHRAMANMARAŞ EARTHQUAKE SEQUENCE ON GROUNDWATER FLUCTUATIONS	543
Nazlı Hacıoğlu, Nihan Türkoğlu, Esra Boyraz Şeker	TURKISH VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF PREVENTIVE HEALTH BEHAVIOURS SCALE FOR EMERGING INFECTIOUS DISEASES	544
Pelin Özzaim Toker Orkan Baran Korkusuz Elif Gültürk Tamer Sınmazçelik	A PARAMETRIC STUDY OF THE SCRATCH BEHAVIOR OF GLASS FIBER REINFORCED POLYAMIDE 66	550
Orkan Baran Korkusuz Pelin Özzaim Toker Elif Gültürk Tamer Sınmazçelik	INVESTIGATION OF THE SLIDING WEAR PERFORMANCE OF GLASS FIBER REINFORCED POLYAMIDE 66 UNDER DIFFERENT CONDITIONS	557
María Fernanda González Collado	VIOLENCIA DIGITAL EN MÉXICO, SECTORES VULNERABLES	565
Karen Lizeth Zetina Gómez David Alejandro Hernandez Lara Yazmín Isolda Álvarez García	JUICIO ORAL MEXICANO: EL NUEVO JUICIO ORAL EN MATERIA CIVIL Y FAMILIAR	572
Kevin Alexis Oliva Vidal Zugeith Yeray Zamora Domínguez Félix Salvador de la cruz Hernández Yazmin Isolda Álvarez García	DERECHO A LA MOVILIDAD	578

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

José Rodrigo Chablé González Gabriel Santiago Martínez Rodríguez Yuli Valeria Rodríguez Ocaña Yazmin Isolda Álvarez García	DERECHOS HUMANOS EN MÉXICO: SU AVANCE LIGADO ÚNICAMENTE A BENEFICIOS ECONÓMICOS	584
Jessica Adely Martínez Cruz Anahí Guadalupe Domínguez Alcudia Daniela Rubí Pérez Yazmín Isolda Álvarez García	EL USO DE LA PROPIEDAD INDUSTRIAL Y DERECHOS DE AUTOR EN EL ÁMBITO UNIVERSITARIO	589
Carlos Roberto Arpaiz Cardoza Martin Alvarado Salazar	PONENCIA LATIN AMERICAN CONFERENCE LA INTELIGENCIA ARTIFICIAL Y COMO HA IMPACTADO EN EL DESARROLLO DE LAS HABILIDADES ACADEMICAS DE LOS ESTUDIANTES	597
Sandra Paola Pérez Beltrán Luis Felipe Hernández Jiménez Yazmín Isolda Álvarez García	EL CONSUMO DE COCA COLA EN LOS ESTUDIANTES DE LA LICENCIATURA EN DERECHO DE LA DIVISIÓN ACADÉMICA DE CIENCIAS SOCIALES Y HUMANIDADES, LA VULNERACIÓN A SU DERECHO HUMANO A LA SALUD	603
Bahar FERAH Oğuzhan POYRAZ	SPACE QUALITY ASSESSMENT IN PUBLIC OPEN SPACES: THE CASE OF UMRANIYE NATIONAL GARDEN	604
Osman Vedüd EŞİDİR Gökhan BAK Emrah KILIÇ Yusuf NAZLI	A RESEARCH ON POSTGRADUATE THESES WRITTEN ABOUT THE PRESS ADVERTISEMENT AGENCY IN TÜRKİYE	606
Süheyla YARALI Şükran BAYRAM	THE RELATIONSHIP BETWEEN ANTI-VACCINATION AND TRADITIONAL COMPLEMENTARY MEDICINE ATTITUDE AND HEALTH LITERACY	620
Elvis Yahir Pérez Reyes Yazmín Isolda Álvarez García	LA RELIGION Y SU INFLUENCIA	621
Priscila Suárez Hernández Claudia Mercedes García Jiménez	DEFICIENCIES IN THE ADOPTION SYSTEM IN MEXICO	624
Priscila Suárez Hernández Claudia Mercedes García Jiménez	DEFICIENCIA DEL SISTEMA DE ADOPCIÓN EN MÉXICO	625
Alum. María Fernanda Hernández Rosado, Alum. Martha Cecilia Calderon Zurita, Alum. Gabriel Carrillo Priego	PONÊNCIA: A VULGARIZAÇÃO DA MARCA – COMO AS MARCAS PERDEM SEU VALOR DISTINTIVO	627
Anna KOPICZKO Patrycja WIDLAK Jakub BAŁDYKA Karol GRYKO Jakub ADAMCZYK	EFFECTS OF LONG-TERM EXERCISE WITH DIFFERENT OSTEOGENIC INDEX, DIETARY PATTERNS, AND BIOLOGICAL FACTORS ON FOREARM BONE MINERAL DENSITY IN WOMEN	633
Patrycja Widlak Anna KOPICZKO Dariusz Boguszewski Bartłomiej Michalak	ASSESSMENT OF FUNCTIONAL FITNESS IN TRACK AND FIELD ATHLETES COMPETING IN THE MASTERS CATEGORY	635
Adrian NAÇO Anila PEPOSHI	ALGEBRA AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MEDICINE	636

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

Teuta BUDLLA		
Nihat ÇANKAYA	EFFECT OF WAVEGUIDE MATERIAL TYPE ON TRANSMISSION OF PIEZO ACOUSTIC WAVES	642
K.B. Aitbay, Zh.Issayeva, Zh.Ergubekova, A.I. Azimbai, T.M. Karimzhan, E.N. Baltabai	DEVELOPING STUDENTS' FUNCTIONAL LITERACY IN THE CULTIVATION OF CITRUS SPECIES AND VARIETIES	644
Hazal BOYDAK DEMİR Figen BALO	BİM DESTEKLİ GREEN BUILDİNG STUDIO YAZILIMI İLE BLOK YAPI MALZEMELERİNİN ENERJİ VERİMLİLİĞİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI	648
Hazal BOYDAK DEMİR Figen BALO	TIBBİ ATIK DEPOSU TASARIMINDA KÖPÜK ESASLI YALITIM MALZEMELERİNİN ENERJİ VERİMLİLİĞİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI	655
Carolina Hernández Jiménez María Apolinar Javier Jiménez Gloria Auristela Hernández Pérez	LA NORMALIZACIÓN DE LA VIOLENCIA SIMBÓLICA EN EL ÁMBITO FAMILIAR: UN ANÁLISIS CRÍTICO DE SU IMPACTO EN LA VIOLENCIA CONTRA LAS MUJERES	663
Zuliani Vázquez Reyes Yazmín Isolda Álvarez García	ORDEN Y CONTROL SOCIAL, DESDE LA PERSPECTIVA DE LA SOCIOLOGÍA JURÍDICA	672
Darwin Enrique García Jiménez	LA IMPORTANCIA DEL CUIDADO DEL MEDIO AMBIENTE Y SU APLICACIÓN EN EL DERECHO AMBIENTAL	673
NGUYEN THI BICH VAN	ERGONOMIC COLOR DESIGN FOR LIBRARIES: OPTIMIZING COMFORT AND ENHANCING ACADEMIC PERFORMANCE	679
Nguyen Thi Bich Van Nguyễn Thị Hồng Phúc Đương Tuyết Nhi	OPTIMIZING LIGHTING ERGONOMICS IN OFFICE ENVIRONMENTS: MITIGATING GLARE FOR ENHANCED EYE HEALTH AND WORK PERFORMANCE	684
Priscila Suárez Hernández Claudia Mercedes García Jiménez Yazmin Isolda Álvarez García	DEFICIENCIA DEL SISTEMA DE ADOPCIÓN EN MÉXICO	693
Nadia Cristhell Pardo León Yazmín Isolda Álvarez García	EL DERECHO POR LACTANCIA A MUJERES TRABAJADORAS	699
Ángel Manuel Ramos de la Cruz	EL IMPACTO DE LA INTELIGENCIA ARTIFICIAL EN LA VIDA DEL ESTUDIANTE: TRANSFORMANDO EL APRENDIZAJE Y EL RENDIMIENTO ACADÉMICO	707
Mariana Ivet de Dios Hidalgo Layla Princesa Hernández Pérez	NARCO-TERRORISMO COMO MÉTODO DEL CRÍMEN ORGANIZADO EN MÉXICO	712
Mariana Ivet de Dios Hidalgo	GENÉTICA EN EL ASMA	717
Erkan Karatas, Kubra Koc, Halil Murat Aydin	FTIR ANALYSIS AND INJECTION FORCE CHARACTERISTICS OF A NOVEL INJECTABLE HYDROXYAPATITE/CARBOXYMETHYL CELLULOSE (CA-HAP/CMC) MATRIX FOR SOFT TISSUE AUGMENTATION	722
Mihalis (Michael) Kuyucu	THE ECONOMIC TRANSFORMATION IN THE ADVERTISING INDUSTRY: DISTRIBUTION OF ADVERTISING EXPENDİTURES IN MEDIA AND FUTURE FORECASTS	730
Işıl ARPACI	ANALYSIS OF THE SUPREME COUNCIL OF STATE DECISIONS BY THE CONSTITUTIONAL COURT	745

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

Ali APALI Türkan Tuğba YILDIZ URAL	MUHASEBE MESLEĞİNİN DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE GELİŞİMİ	752
Türkan Tuğba YILDIZ URAL Ali APALI	KRALİÇE ARI SENDROMUNA KAVRAMSAL BİR BAKIŞ	761
Manuel Vergel Escamilla Sergio Diaz Contreras Elias Garcia Jiménez Jorge López Chan Gloria del Rosario Calcáneo Argüelles	LA REVOLUCIÓN DIGITAL EN LA EDUCACIÓN: ADOPCIÓN Y EFICIENCIA DE LAS TICS EN EL AULA	771
Keida Ushtelenca, Danjela Cakuli	TIME SPENDING ON ELECTRONIC ENTERTAINMENT FORMS AND SPORT ACTIVITIES IN 12-13 YEARS OLD CHILDREN	779
Gülşah BALABAN Yusuf BİLGE	THE MODERATING ROLE OF GENDER IN THE RELATIONSHIP BETWEEN AVOIDANT PERSONALITY DISORDER AND MENTALIZATION	783
Yusuf BİLGE Gülşah BALABAN	THE MEDIATING ROLE OF ALEXITHYMIA IN THE RELATIONSHIP BETWEEN CHILDHOOD TRAUMAS AND DEPRESSION	794
Khayala R. Mammadova Said F.Aslanov	PROGNOSTIC SIGNIFICANCE OF NANOULTRASTRUCTURE INDICATORS OF CERVICAL CANCER	803
Aghayeva Asiya Haji, Kazimova Mehriban Mamoy, Mashadiyeva-Bayramova Sabina Anvar, Bayramov Adil Allahyar, Mammadova Khayala Rajab	THE ROLE OF HORMONES IN HOMEOSTASIS	806
Fatma Ceyda ÇINARDAL Levent ÇINARDAL Muhammet DAMAR	AN ANALYSIS OF THE SCIENTIFIC PRODUCTIVITY OF TÜRKİYE-BASED RESEARCH IN THE FIELD OF MUSIC: A WEB OF SCIENCE PERSPECTIVE	808
Shafiga İbrahimova Gulnar Atakishiyeva Sevinc Mukhtarova Nigar Ahmedova	PREDICTION OF ANTIRETROVIRUS ACTIVITY OF 2- (4-CHLOROPHENYL)-4 PHENYLTETRAHYDROPYRIDAZINE-3(2H)-ONE AND TREATMENT OF COMORBIDLS WITH HIV	821
Shafiga İbrahimova Gulnar Atakishiyeva Gulnara Babayeva Namiq Shikhaliyev	PREDICTION OF THE ANTIFUNQAL ACTIVITY OF 2- (4-CHLOROPHENYL)-4- PHENYLTETRAHYDROPYRIDAZINE-3(2H)-ONE	822
Sevda KOÇ AKRAN	OPINIONS OF TEACHER CANDIDATES ON THE CONCEPT OF "MODEL" IN TEACHING PRINCIPLES AND METHODS COURSE ACCORDING TO THE FRAYER MODEL	823
Sevcan Emek Melike B. Aytekin	FUZZY RELATIONS: AN OVERVIEW OF SOCIAL DIFFERENTIATION	837
Hayri YILDIRIM	IMPORTANCE OF ARTIFICIAL NEURAL NETWORK AND FUZZY LOGIC DESIGN ANALYSIS WITH ALUMINUM FIRE EXTINGUISHER TUBES	838
María Apolinar Javier Jiménez Carolina Hernández Jiménez	IMPORTANCIA DE LOS MECANISMOS DE PARTICIPACION CIUDADANA EN LA VIDA DEMOCRATICA	840

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

RANJEEV KUMAR PRAJAPATI Karuna Shanker Kanaujiya	THE SOCIO-ECONOMIC DIMENSIONS OF HIGH-SPEED RAIL AND SUSTAINABILITY IN NATIONS	845
SONAKSHI SINGH Karuna Shanker Kanaujiya	AN ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY: DEVELOPMENT, PATTERNS, AND ISSUES	846
Luis Angel Jimenez Sanchez Gloria Auristela Hernández Pérez	LA IMPORTANCIA DE LA EDUCACIÓN INCLUSIVA Y LOS DERECHOS DE LOS ESTUDIANTES CON DISCAPACIDADES EN MÉXICO	847
Karla Daniela Sánchez Pérez Jave Smit Vázquez Javier Gloria Auristela Hernández Pérez	LA TRANSFORMACIÓN DE LA REFORMA JUDICIAL	852
Bruno García Gurria Gloria Auristela Hernández Pérez	LA CRISIS FUTURA DEL DERECHO MEXICANO	857
Karla Daniela Sanchez Pérez y Jave Smit Vázquez Javier	LA TRASFORMACIÓN DE LA REFORMA JUDICIAL	862
Litzy Citlali Pérez Sánchez Mía Gabriela Correa Pérez Nayeli Guadalupe Pérez Méndez	LA DIVISIÓN DE PODERES EN MÉXICO: UN PILAR DEL ESTADO DEMOCRÁTICO	867
Carolina Michelle Pérez Suarez Maria Esther Lopez Pérez Ana Jholette Arias Mora Gloria Auristela Hernandez Pérez	DERECHOS HUMANOS Y DE GENERO: VIOLENCIA FAMILIAR, ABANDONO DE LOS NIÑOS.	873
Vanessa Pérez Ramos Gloria Auristela Hernández Pérez	LA REFORMA DEL SISTEMA PENITENCIARIO Y DERECHOS DE LOS RECLUSOS	883
Mariela del Carmen Sierra García Perla Guadalupe Ribera Camacho Anaeli Perera Serafin Gloria Auristela Hernandez Pérez	LA NUEVA ERA DEL CAMBIO EN MEXICO	893
Kamila Yamilet Zamudio Rodríguez Susana Sánchez Arias Gloria Auristela Hernandez Pérez	IMPUTABILIDAD E INIMPUTABILIDAD EN EDAD PENAL: "INIMPUTABILIDAD DE MENORES EN MÉXICO"	904
Gimena García Gil María Conchita Hernández Montejo Gabriela Guadalupe Bolívar Calzada Gloria Auristela Hernandez Pérez	DERECHOS POST MORTEM Y DERECHOS HUMANOS: UN ANÁLISIS DE LA DIGNIDAD MÁS ALLÁ DE LA VIDA	911
Mariela del Carmen Sierra García Anaeli Perera Serafin	LA ERA DEL CAMBIO EN MEXICO	917

**2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada**

Perla Guadalupe Ribera Camacho Gloria Auristela Hernández Pérez		
David Gustavo Montejó González	EFFECTOS SOCIALES DEL MATRIMONIO IGUALITARIO EN MÉXICO	918
Ana Cristina Álvarez Gutiérrez Yazmín Isolda Álvarez García	LA GARANTÍA DEL DERECHO A LA EDUCACIÓN INCLUSIVA: ANÁLISIS DE INSTITUCIONES EDUCATIVAS FRENTE A LA INCLUSIÓN DE PERSONAS CON DISCAPACIDAD	923
Aashish Dhiman Archana Singh	SIGNIFICANCE OF HRM PRACTICES ON CORPORATE CULTURE	934
Neha	THE CULTURAL TOURISM STATUS IN INDIA: ITS TRENDS AND PROSPECTIVE	935
Irakoze Elodie	THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON SOCIETY	942
Aytül ERENDOR Gülay EKİCİ	ANALYSIS OF COURSE TEXTS WITH HISTORY CONTENT MIDDLE SCHOOL HISTORY OF REVOLUTION AND ATATURKISM TEXTBOOK UNIT 4 TURKISH NAME AND TURKISH CONCEPTS	949
Gamze TEMİZ Aslıhan ÖZTÜRK ÇETİN Semiha AKIN EROĞLU	SUPPORTIVE CARE NEEDS AND COMMON SYMPTOMS IN COLORECTAL CANCER PATIENTS	962
Aslıhan ÖZTÜRK ÇETİN Gamze TEMİZ Semiha AKIN EROĞLU	SAFE DRUG USE IN PALLIATIVE CARE	966
Ximena García Díaz Elizabeth Shore Bello Genesis Abyade Lopez Sanchez Gloria Auristela Hernandez Pérez	CLAUDIA SHEINBAUM ¿PRESIDENTA?	970
Karla Valeria González Flores Yeismi Nazdira Cruz Alamilla	VIOLENCIA DE GÉNERO: UN PELIGRO PARA LOS DERECHOS HUMANOS	978
Yaquelin Santos Gutierrez Karla Itzel Cadena Hernández Wendy Nayeli Chable Salvador	EL IMPACTO DE LA INTELIGENCIA ARTIFICIAL (IA) EN LOS SISTEMAS LEGALES	984
Guadalupe Zamudio Morales Estefanía Herrera Gordillo Alondra Hernández Santos Gloria Auristela Hernandez Pérez	LA POBREZA EN MÉXICO Y SU IMPACTO EN LA INFANCIA Y LA MATERNIDAD	989
Juan Emilio Molina Fernández Sarai Cornelio Ruiz Gloria Auristela Hernández Pérez	DERECHOS HUMANOS EN MÉXICO	997
Cagla Ergun Ayva, Zhong Guo, Andreas Plückthun, Kirill Alexandrov	ENGINEERING PROTEIN SWITCHES: DEVELOPMENT OF A BLA-CAM CHIMERIC BIOSENSOR FOR CYTOSOLIC ASPARTATE AMINOTRANSFERASE DETECTION	1005

2nd International Canadian Scientific Research Congress
October 24-25, 2024 / Toronto, Canada

Yağmur BEYTEKİN	SUSTAINABLE AND ENERGY-EFFICIENT GUIDELINES AND CRITERIAS RECOMMENDATIONS FOR ARCHITECTS	1014
Işıl ARPACI	DEPUTIES OF MALATYA	1044
Valbona HABILI SAUKU Valentina MARINESCU Silva IBRAHIMI Ervin IBRAHIMI Meriana KAMBERAJ	THE INFLUENCE OF CHILDHOOD EXPOSURE TO VIOLENCE ON THE INCIDENCE OF ANXIETY DISORDERS IN EARLY ADULTHOOD	1055
Özlem ÖZKAN ÖNÜR Ethem İLHAN ŞAHİN	USE AND APPLICATION AREAS OF AEROGEL MATERIAL IN SUSTAINABLE ARCHITECTURE	1061
Ezgi KAR, Fatih KAR	TUMOR SUPPRESSIVE EFFECTS OF BETAINÉ ON HUMAN COLON CANCER CELLS VIA THE SEMA3A SIGNALING PATHWAY	1068
Salih ÖZTÜRK Fecir Erdem SÖNMEZ	KALKINMA EKONOMİSİ: EKONOMİK BÜYÜME, SOSYAL REFAH VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	1076
Salih ÖZTÜRK Samet DERVİŞ	ULUSLARARASI SERMAYE HAREKETLERİNİN FİNANSAL GELİŞME SÜRECİNE ETKİLERİ	1084

ÇEKİNGEN KİŞİLİK BOZUKLUĞU İLE ZİHİNSELLEŞTİRME ARASINDAKİ İLİŞKİDE CİNSİYETİN MODERATÖR ROLÜ

THE MODERATING ROLE OF GENDER IN THE RELATIONSHIP BETWEEN AVOIDANT PERSONALITY DISORDER AND MENTALIZATION

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah BALABAN¹

Doç. Dr. Yusuf BİLGE²

¹ *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi*

ORCID NO: 0000-0002-2412-4249

² *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi*

ORCID NO: 0000-0003-2754-9119

ÖZET

Bu çalışmada, çekingen kişilik bozukluğu ile zihinselleştirme arasındaki ilişkide cinsiyetin moderatör rolünün araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmaya 18-58 (ort.=25.0, ss= 6.8) yaş aralığında 115'i kadın (%55) ve 94'ü (%45) erkek olmak üzere 209 kişi katılmıştır. Çekingen kişilik bozukluğunu değerlendirmek için Coolidge Eksen II Envanteri Plus Türkçe Kısa Formu ve zihinselleşme düzeyini ölçmek için Zihinselleştirme Ölçeği (ZÖ) kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki korelasyonu tespit etmek için Pearson Momentler Çarpımı katsayı yöntemi uygulanmıştır. Cinsiyetin moderatör rolünü incelemek için PROCESS Macro V.3.4 programında yer alan model 1 kullanılmıştır. Çekingen Kişilik Bozukluğu, ZÖ toplam puanının ve ZÖ alt boyutları olan Güdülenme, Diğerleri ve Kendilik değişkenlerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Tüm değişkenlerde kadınların erkeklerden anlamlı düzeyde daha yüksek puanlar aldığı belirlenmiştir. Çekingen Kişilik Bozukluğu ile Kendilik arasında negatif bir ilişki, Güdülenme ile pozitif bir ilişki saptanmıştır. Ancak, Çekingen Kişilik Bozukluğu ile Diğerleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yapılan moderatör analizleri sonucunda, Çekingen Kişilik Bozukluğu ile Güdülenme ve Diğerleri arasındaki ilişkide cinsiyetin moderatör rolü tespit edilmemiştir. Ancak, Kendilik ile Çekingen Kişilik Bozukluğu arasındaki ilişkide cinsiyetin moderatör rolünün olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, kadınlarda kendi duygu ve düşüncelerini tanıma yetisi olarak tanımlanan Kendilik puanı arttıkça Çekingen Kişilik Bozukluğu düzeyi erkeklere oranla daha fazla düşüş göstermiştir. Bu bulgulara göre özellikle yüksek düzeyde Çekingen Kişilik Bozukluğu görülen bireylerde kendi duygu ve düşüncelerini tanımlarına yönelik müdahale yöntemlerinin kullanılmasının terapide prognoz sürecine katkı sağlayabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çekingen Kişilik Bozukluğu, Zihinselleştirme, Cinsiyet, Moderatör Rol

ABSTRACT

This study aimed to investigate the moderating role of gender in the relationship between avoidant personality disorder and mentalization. A total of 209 participants between the ages of 18-58 (mean =25.0, SD= 6.8), 115 female (55%) and 94 male (45%), participated in the study. Coolidge Axis II Inventory Plus Turkish Short Form was used for assessing avoidant personality disorder and Mentalization Scale (MentS) was used to evaluate mentalization. Pearson Product Moment coefficient method was applied to determine the correlation between the variables. Model 1 in PROCESS Macro V.3.4 program was used to examine the moderating role of gender. It was found that Avoidant Personality Disorder, MentS total score and MentS sub-dimensions (Motivation, Others and Self) differed according to gender. In all variables, women scores were found significantly higher than men. A negative relationship was found between Avoidant Personality Disorder and Self, and a positive relationship was found with Motivation. However, no significant relationship was found between Avoidant Personality Disorder and Others. As a result of the moderating analyses, it was determined that gender had no moderating role in the relationships between Avoidant Personality Disorder and Motivation and Others. However, a moderating role of gender was found in the relationship between Self and Avoidant Personality Disorder. As a result, as the Self subdimension of mentalization, which

is defined as the ability to recognize one's own feelings and thoughts, increased in women, the level of Avoidant Personality Disorder decreased more than in men. These findings suggest that the use of intervention methods for individuals with high levels of Avoidant Personality Disorder to recognize their own feelings and thoughts may contribute to the prognosis process in therapy.

Keywords: Avoidant Personality Disorder, Mentalization, Gender, Moderating Role

GİRİŞ

Kişilik bozuklukları, bireylerin düşünce, duygu ve davranışlarını etkileyen, yaygın ve kalıcı özellikler gösteren psikolojik bozukluklar olarak tanımlanmaktadır [1]. Bu bozukluklar, genellikle kişinin çevresel beklentilerine uyumsuz, esnek olmayan ve işlevselliği ciddi biçimde bozabilen örüntüler sergilemesiyle kendini gösterir. Çekingen Kişilik Bozukluğu, bu kişilik bozuklukları arasında en dikkat çekici olanlardan biridir. Çekingen kişilik bozukluğu, sosyal ortamlardan kaçınma, yetersizlik duyguları ve eleştirilere karşı aşırı duyarlılık gibi belirtilerle karakterizedir. Bu belirtiler, bireylerin sosyal yaşamını ve mesleki işlevselliğini ciddi şekilde kısıtlar ve kişisel ilişkiler kurmalarını zorlaştırır [2].

Çekingen Kişilik Bozukluğu olan bireyler, genellikle sosyal etkileşimlerden kaçınır, çünkü bu etkileşimlerde reddedilme veya olumsuz değerlendirilmeye maruz kalmaktan aşırı derecede korkarlar [3]. Bu sosyal kaçınma davranışları, bireylerin yaşam kalitesini olumsuz etkileyerek sosyal izolasyona ve düşük benlik saygısına yol açar [4]. Çekingen kişilik bozukluğunun gelişiminde genetik yatkınlıklar [5], travmatik yaşam deneyimleri [6] ve çocukluk dönemi çevresel faktörlerin [7] rol oynadığı düşünülmektedir. Bu faktörlerin etkisiyle, kişilerin kendi ve diğerlerinin zihinsel durumlarını anlama becerisi olan zihinselleştirme kapasitesinde de zayıflıklar meydana gelebilir [8] ve bu durum sosyal etkileşimlerde yaşanan zorlukları daha da pekiştirebilir.

Zihinselleştirme, kişilerin hem kendilerinin hem de diğer insanların zihin durumlarını anlama ve yorumlama yeteneğini ifade eder [9]. Bu yetenek, başkalarının düşünce ve duygularını anlamaya çalışırken onların zihinsel durumlarına ilişkin tahminler yapma ve aynı zamanda kendi duygularımızı ve niyetlerimizi anlamayı içerir. Zihinselleştirme becerisi, sağlıklı kişilerarası ilişkilerin ve sosyal etkileşimlerin temelinde yer alır, çünkü bu beceri olmadan başkalarının davranışlarını ve duygusal tepkilerini anlamak zorlaşır [10]. Çekingen kişilik bozukluğu gibi sosyal kaygı ve kaçınma davranışlarıyla karakterize bozukluklarda, zihinselleştirme becerisinin zayıflaması, bireylerin sosyal etkileşimlerde zorluk yaşamasına katkıda bulunabilir [11].

Zihinselleştirme, özellikle duygu düzenleme ve sosyal işlevsellik açısından kritik bir rol oynar [12]. Çekingen kişilik bozukluğu olan kişilerin genellikle sosyal ipuçlarını yanlış anlaması veya başkalarının niyetlerini tehdit olarak algılaması [13], zihinselleştirme becerilerinin zayıflığıyla ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte, zihinselleştirme ile çekingen kişilik bozukluğu arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılabilmesi için cinsiyet faktörünün de dikkate alınması önemlidir.

Yapılan çalışmalarda cinsiyetin duygusal farkındalık ve duygu düzenleme becerilerinde önemli bir değişken olabileceği gösterilmektedir [14]. Kadınlarda empati ve duygu tanıma becerilerinin erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduğu bilinmektedir [15]. Kadınlar, duygusal ipuçlarını algılama ve başkalarının duygularını anlama konusunda erkeklere göre daha yüksek becerilere sahip olabilir [16]. Bu bağlamda, zihinselleştirme becerilerinde görülen cinsiyet farklarının, çekingen kişilik bozukluğu olan kişilerde sosyal kaçınma ve yetersizlik duyguları üzerinde farklı etkiler oluşturabileceği söylenebilir.

Cinsiyetler arası zihinselleştirme düzeyinde görülen bu farklar çekingen kişilik bozukluğu belirtilerinin kadın ve erkeklerde farklı şekillerde ortaya çıkmasına yol açabilir. Kadınların empati ve zihinselleştirme becerilerinin genellikle daha yüksek olması [16], çekingen kişilik bozukluğunun semptomlarının yoğunluğunu azaltıcı bir etki yaratabilirken, erkeklerin duygusal farkındalık eksiklikleri, çekingen kişilik bozukluğu semptomlarının daha fazla görülmesine katkıda bulunabilir. Bu nedenle, çekingen kişilik bozukluğunu değerlendirirken cinsiyetin düzenleyici etkisini göz önünde bulundurmak önemlidir.

Bu çalışmada, cinsiyetin çekingen kişilik bozukluğu ile zihinselleştirme arasındaki ilişkide nasıl bir düzenleyici rol oynadığının incelenmesi amaçlanmaktadır. Zihinselleştirme becerilerinin yetersizliği, çekingen kişilik bozukluğu olan bireylerin sosyal etkileşimlerde zorluk yaşamasına ve olumsuz

duygusal tepkiler geliştirmesine neden olabilir. Özellikle, cinsiyetin bu ilişkiyi nasıl etkilediği ve kadınların ve erkeklerin çekingen kişilik bozukluğu ile zihinselleştirme arasındaki ilişkide farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

YÖNTEM

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu

Çalışmada cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, ekonomik durum ve psikolojik veya psikiyatrik yardım alma ve yardım ihtiyacı hissetme durumuyla ilgili demografik bilgilerin yer aldığı araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formuna yer verilmiştir.

Zihinselleştirme Ölçeği

Dimitrijević ve arkadaşları [17] tarafından geliştirilen ölçek, toplam 28 maddeden oluşmaktadır ve her madde 5'li Likert ölçeğiyle (1= Tamamen yanlış, 5= Tamamen doğru) değerlendirilmektedir. Ölçekte üç alt boyut bulunmaktadır: güdülenme, diğerleri ve kendilik. "Güdülenme" alt boyutu, diğerleri ile iletişime geçme motivasyonunu, "Diğerleri" alt boyutu diğerlerinin duygu ve düşüncelerini anlama düzeyini, "Kendilik" alt boyutu ise kendi duygu ve düşüncelerini anlama düzeyini göstermektedir. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları toplam puan için 0.84, MentS-S için 0.76, MentS-O ve MentS-M için ise 0.77 olarak bildirilmiştir [17]. Türkçe uyarlama çalışmasında [18], orijinal ölçekle uyumlu olarak üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Her bir maddenin düzeltilmiş madde-toplam korelasyon katsayıları ise 0.28 ile 0.52 arasında değişim göstermiştir. Ölçeğin tamamı için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.84, MentS-S için 0.78, MentS-O için 0.80 ve MentS-M için 0.79 olarak hesaplanmıştır.

Coolidge Axis II Envanteri

Coolidge [19] tarafından geliştirilen CATI+ ölçeğinin Türkçe geçerlik ile güvenilirlik çalışması Bilge [20] tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek, DSM-5'te belirtilen kişilik bozukluklarını 78 madde ve 10 alt boyut üzerinden değerlendiren bir yapıya sahiptir. 4'lü Likert tipi olan ölçekte maddeler (1= Kesinlikle yanlış, 2= Yanlışta yakın, 3= Doğruya yakın, 4= Kesinlikle doğru) şeklinde değerlendirilmektedir. Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında, 648 katılımcının (erkek %49.8, kadın %50.2, yaş ortalaması 34.89, ss=11.08) yanı sıra, 138 kişilik bir klinik örneklem grubu (erkek %35.5, kadın %64.5, yaş ortalaması 31.01, ss=10.03) de yer almıştır. CATI+TR-KF kısa formunun alt ölçeklerinin Cronbach alfa değerlerinin .66 ile .77 arasında değiştiği, test-tekrar test analizlerinde ise korelasyon katsayılarının .77 ile .89 arasında olduğu saptanmıştır. Yakınsak geçerlilik analizlerine göre, CATI+TR-KF alt boyutları ile KiÖ-KTF'nin alt ölçekleri arasındaki korelasyon değerleri .35 ile .64 aralığında; SCID-II-KA alt boyutları ile olan korelasyon ise .27 ile .78 arasında bulunmuştur. CATI+TR-KF alt ölçeklerinden elde edilen yüksek puanlar, kişilik bozukluklarına yatkınlık düzeyini göstermektedir.

İşlem

Araştırmada, çevrimiçi olarak hazırlanan forma "Bilgilendirilmiş Onam Formu" eklenmiş; katılımcılara istedikleri zaman çalışmayı sonlandırabileceklerine dair bilgilendirme yapılmıştır. Ölçeklerin uygulanması yaklaşık 10 dakika sürmüştür ve veriler gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizlere uygun olup olmadığını belirlemek için normallik ve homojenlik varsayımları incelenmiştir. Sonuçlar, verilerin normal dağıldığını ve parametrik testler için uygun olduğunu göstermiştir. Cinsiyete göre karşılaştırma analizleri için "bağımsız gruplar t-testi" uygulanmıştır. Ölçekler ile alt ölçekler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla "Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi" kullanılmıştır. Zihinselleştirme ile çekingen kişilik bozukluğu arasındaki ilişkide cinsiyetin moderatör rolünü incelemek amacıyla "PROCESS Macro V.3.4" programındaki "Model 1" kullanılmıştır [21]. Tüm analizler SPSS v.25 programı ile yapılmıştır.

BULGULAR

Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Çalışmaya 18-58 (ort.=25.0, ss= 6.8) yaş aralığında 115'i kadın (%55) ve 94'ü (%45) erkek olmak üzere 209 kişi katılmıştır. Medeni durum açısından, katılımcıların 150'si bekar (%71.8), 58'i (%27.8) evli ve 1'i (%0.5) eşinin vefat etmiştir. Katılımcıların 6'sı ilkokul mezunu (%2.9), 20'si lise mezunu (%9.6), 12'si ön lisans mezunu (%5.7), 145'i lisans mezunu (%69.4) ve 24'ü yüksek lisans mezunu (%11.5) ve 2 katılımcı doktora derecesine sahiptir (%1.0). Psikolojik destek alma durumu açısından, katılımcıların 47'si (%22.5) daha önce psikolojik destek aldığını belirtmiştir, 12'si (%5.7) şu anda psikolojik destek aldığını, 87'si (%41.6) psikolojik yardım ihtiyacı hissettiğini bildirmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Değişken	Kategori	Frekans	Yüzde
Yaş	18-23	64	30.6
	24-33	120	57.4
	34-58	25	12.0
Cinsiyet	Kadın	115	55.0
	Erkek	94	45.0
Medeni Durum	Bekar	150	71.8
	Evli	58	27.8
	Eşi vefat etmiş	1	0.5
Eğitim Seviyesi	İlkokul	6	2.9
	Lise	20	9.6
	Önlisans	12	5.7
	Lisans	145	69.4
	Yüksek Lisans	24	11.5
	Doktora	2	1.0
Psikolojik Yardım Almış Olmak	Evet	47	22.5
	Hayır	162	77.5
Şu Anda Psikolojik Yardım Almak	Evet	12	5.7
	Hayır	197	94.3
Psikolojik Yardım İhtiyacı	Evet	87	41.6
	Hayır	122	58.4

Cinsiyete Göre Karşılaştırma Analizine İlişkin Bulgular

Yapılan analiz sonuçlarına göre, Çekingen Kişilik Bozukluğu, Güdülenme, Diğerleri ve Kendilik değişkenlerinin cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Kadınların Çekingen Kişilik Bozukluğu

puanları ($M = 18.29$, $SD = 4.59$) erkeklerden ($M = 14.37$, $SD = 2.90$) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($t(195.41) = 7.49$, $p < .001$). GÜDÜLENME değişkeninde de kadınların ortalama puanları ($M = 30.97$, $SD = 3.68$) erkeklerin puanlarından ($M = 27.35$, $SD = 2.65$) anlamlı şekilde daha yüksektir ($t(203.89) = 8.25$, $p < .001$). Benzer şekilde, DiğErleri puanları da kadınlarda ($M = 35.77$, $SD = 4.02$) erkeklerden ($M = 30.78$, $SD = 2.72$) daha yüksektir ($t(200.25) = 10.67$, $p < .001$). Kendilik puanlarına bakıldığında, kadınların ($M = 27.34$, $SD = 5.22$) erkeklere ($M = 25.84$, $SD = 3.51$) göre anlamlı şekilde daha yüksek puan aldığı bulunmuştur ($t(200.01) = 2.47$, $p = .014$). ZÖ toplam puanı açısından da kadınlar ($M = 94.09$, $SD = 9.36$), erkeklerden ($M = 83.97$, $SD = 6.04$) anlamlı şekilde daha yüksek puan almışlardır ($t(197.02) = 9.44$, $p < .001$) (Tablo 2).

Tablo 2. Cinsiyete Göre Karşılaştırma Analizine İlişkin Bulgular

DEĞİŞKENLER	KADIN N=115		ERKEK N=94		t	df	p	%95 Güven Aralığı	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.				Düşük	Yüksek
Çekingen KB	18.29	4.59	14.37	2.90	7.488	195.405	<.001	2.884	4.945
Güdülenme	30.97	3.68	27.35	2.65	8.252	203.886	<.001	2.757	4.488
DiğErleri	35.77	4.02	30.78	2.72	10.671	200.250	<.001	4.074	5.921
Kendilik	27.34	5.22	25.84	3.51	2.468	200.014	.014	0.301	2.696
ZÖ Toplam	94.09	9.36	83.97	6.04	9.439	197.016	<.001	8.005	12.233

Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Çalışmada değişkenler arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı katsayı yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonucunda, çekingen kişilik bozukluğu ile “kendilik” ($r = -0.39$, $p < 0.01$) arasında negatif; “güdülenme” ($r = 0.29$, $p < 0.01$) ile pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. “DiğErleri” ile çekingen kişilik bozukluğu arasında korelasyon saptanmamıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Çekingen KB, Zihinselleştirme, Cinsiyet ve Doğum Sırası Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5
1. Çekingen KB	—				
2. Güdülenme	.29**	—			
3. DiğErleri	.11	.60**	—		
4. Kendilik	-.39**	.12	.33**	—	
5. ZÖ Toplam	-.03	.72**	.85**	.68**	—

* $p < .05$, ** $p < .01$

Not. ZÖ = Zihinselleştirme Ölçeği

Moderatör Analize İlişkin Bulgular

Çekingen kişilik bozukluğu ile zihinselleştirme alt ölçekleri arasındaki ilişkilerde cinsiyetin moderatör rolünü tespit etmek amacıyla Process Macro’da yer alan model 1 kullanılmıştır. Çekingen kişilik

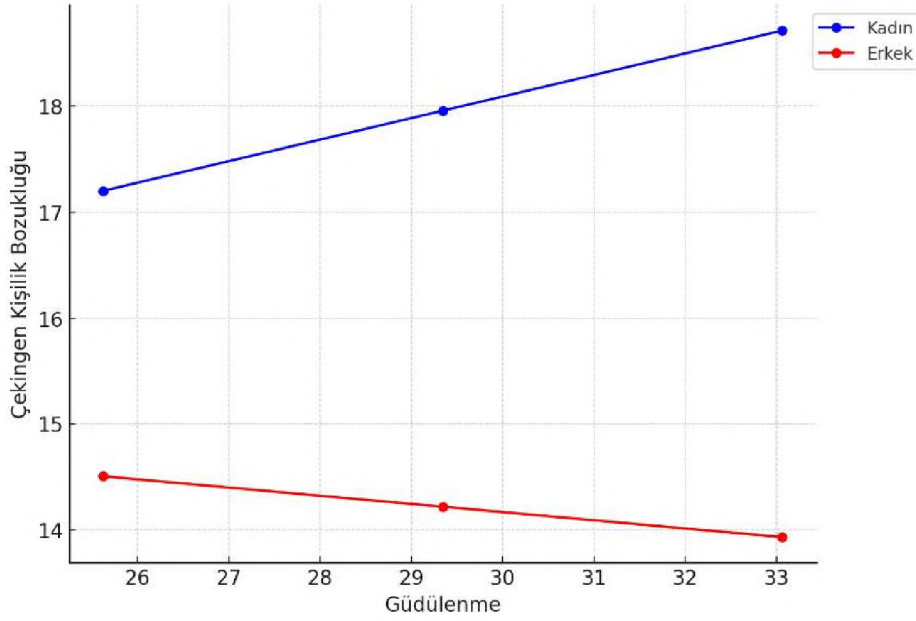
bozukluğu ile zihinselleştirmenin her bir alt boyutu arasındaki ilişki ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Tablo 4'te moderatör analizine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4. Moderatör Analizine İlişkin Bulgular

Değişken	B	SE	<i>t</i>	<i>p</i>	%95 Güven Aralığı		R ²	F
					Düşük	Yüksek		
Sabit	7.528	7.480	1.01	.315	-7.219	22.274		
Güdülenme	0.483	0.251	1.93	.055	-0.011	0.977	0.216	18.82
Cinsiyet	4.475	5.215	0.86	.392	-5.806	14.756		
Güdülenme × Cinsiyet	-0.280	0.182	-1.54	.126	-0.639	0.079		
Sabit	34.57	7.901	4.37	< .001	18.990	50.150		
Diğerleri	-0.319	0.232	-1.38	0.170	-0.777	0.138	0.235	20.98
Cinsiyet	-7.201	5.578	-1.29	0.198	-18.199	3.797		
Diğerleri × Cinsiyet	0.066	0.172	0.38	0.704	-0.274	0.406		
Sabit	43.81	4.18	10.48	< .001	35.57	52.05		
Kendilik	-0.776	0.154	-5.03	< .001	-1.08	-0.47	0.434	52.30
Cinsiyet	-11.23	3.04	-3.69	< .001	-17.23	-5.23		
Kendilik × Cinsiyet	0.253	0.115	2.21	.029	0.03	0.48		

Çekingen Kişilik Bozukluğu ile Güdülenme Arasındaki İlişkide Cinsiyetin Moderatör Rolü

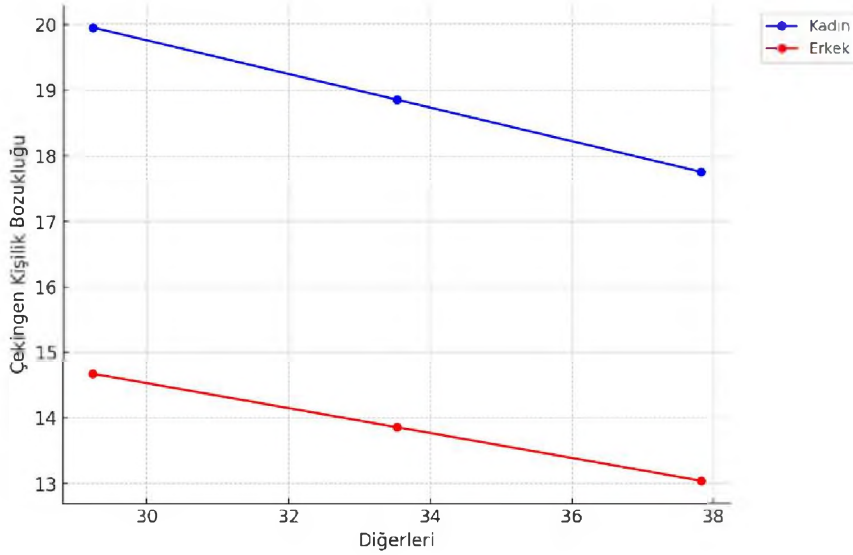
Yapılan moderatör analizi sonucunda, güdülenme ile çekingen kişilik bozukluğu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($B = 0.483$, $SE = 0.251$, $t(205) = 1.93$, $p = .055$). Güdülenme ve çekingen kişilik bozukluğu arasındaki ilişkide cinsiyetin moderatör rolü tespit edilmemiştir ($B = -0.280$, $SE = 0.182$, $t(205) = -1.54$, $p = .126$) (Şekil 1).

Şekil 1. Çekingen KB ile Gündülenme Arasındaki İlişkide Cinsiyetin Moderatör Rolü

Çekingen Kişilik Bozukluğu ile Diğerleri Arasındaki İlişkide Cinsiyetin Moderatör Rolü

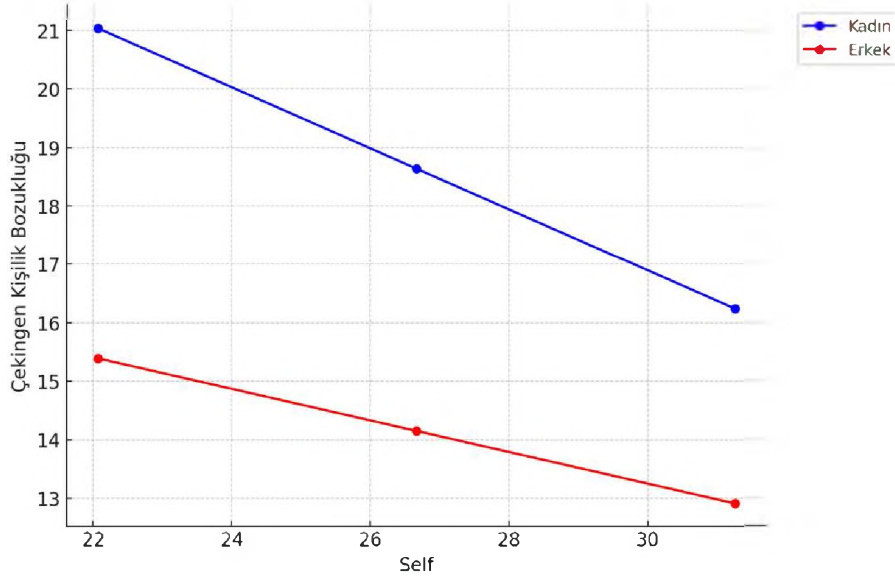
Yapılan moderatör analizi sonucunda, diğerleri ile çekingen kişilik bozukluğu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($B = -0.319$, $SE = 0.232$, $t(205) = -1.38$, $p = .170$). Ayrıca, cinsiyetin bu ilişkide moderatör rolünün olmadığı belirlenmiştir ($B = 0.066$, $SE = 0.172$, $t(205) = 0.38$, $p = .704$) (Şekil 2).

Şekil 2. Çekingen KB ile Diğerleri Arasındaki İlişkide Cinsiyetin Moderatör Rolü

Çekingen Kişilik Bozukluğu ile Kendilik Arasındaki İlişkide Cinsiyetin Moderatör Rolü

Yapılan moderatör analizi sonucunda, self ile çekingen kişilik bozukluğu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($B = -0.776$, $SE = 0.154$, $t(205) = -5.03$, $p < .001$). Ayrıca, cinsiyetin bu ilişkide moderatör rolünün olduğu tespit edilmiştir ($B = 0.253$, $SE = 0.115$, $t(205) = 2.21$, $p = .029$) (Şekil 3).

Şekil 3. Çekingen KB ile Kendilik Arasındaki İlişkide Cinsiyetin Moderatör Rolü

TARTIŞMA

Bu çalışmada, çekingen kişilik bozukluğu ile zihinselleştirme arasındaki ilişkide cinsiyetin düzenleyici rolü incelenmiştir. Bulgular, çekingen kişilik bozukluğu ile düşük zihinselleştirme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve bu ilişkide cinsiyetin önemli bir düzenleyici faktör olabileceğini göstermiştir.

Cinsiyete göre yapılan analizlerde, kadınların zihinselleştirme becerilerinin erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuç, literatürde kadınların empati ve duygusal farkındalık gibi alanlarda erkeklerden daha yüksek becerilere sahip olduğunu gösteren araştırmalarla uyumludur [15][16]. Kadınların sosyal etkileşimlerde duygusal ipuçlarını daha iyi algılama ve başkalarının duygusal durumlarını anlama becerileri [22], sosyal kaygı düzeylerinin düşmesine yardımcı olabilir. Bu durum, çekingen kişilik bozukluğu olan kadınların zihinselleştirme düzeyinin yüksek olmasına bağlı olarak, sosyal kaçınma davranışlarını erkeklere göre daha az sergileyebileceğini düşündürmektedir. Erkeklerin ise duygusal farkındalık ve empati becerilerinde kadınlara kıyasla daha düşük puanlar alması, zihinselleştirme becerilerinin çekingen kişilik bozukluğu üzerindeki etkilerini sınırlayabilir. Erkeklerin duygusal ipuçlarını algılamada yaşadığı güçlük [22], diğerlerinin duygu ve düşüncelerini anlamakta zorluk çekmelerine ve çekingen kişilik bozukluğu belirtilerinin daha belirgin hale gelmesine neden olabilir.

Korelasyon analizleri, çekingen kişilik bozukluğu ile düşük zihinselleştirme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Zihinselleştirme, bireylerin hem kendi hem de diğerlerinin duygu ve düşüncelerini anlama ve yorumlama yeteneğini ifade etmektedir [9]. Çekingen kişilik bozukluğu olan kişilerde zihinselleştirme becerilerinin düşük olması, sosyal etkileşimlerde yaşanan zorluklara ve yetersizlik duygularının artmasına neden olabilir. Ayrıca bu kişilerin sosyal ipuçlarını yanlış yorumlamasına veya başkalarının niyetlerini tehdit olarak algılamasına yol açabilir. Buna göre, düşük zihinselleştirme becerilerinin sosyal kaçınma davranışlarını artırdığı söylenebilir. Alanyazında yer alan çalışmalar, zihinselleştirmenin sosyal kaygı ve yetersizlik duygularıyla ilişkili olduğunu desteklemektedir [23].

Çekingen Kişilik Bozukluğu ile zihinselleştirme arasındaki ilişkide cinsiyetin düzenleyici rolü, zihinselleştirmenin alt boyutları olan “güdülenme,” “diğerleri” ve “kendilik” boyutları üzerinden incelenmiştir. Her bir alt boyut için yapılan analizler, çekingen kişilik bozukluğunun farklı zihinselleştirme becerileriyle ilişkisini ve cinsiyetin bu ilişki üzerindeki moderatör etkisinin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlamıştır.

“Güdülenme” alt boyutu, kişilerin başkalarıyla iletişim kurma isteğini temsil etmektedir. Çalışmada, güdülenmenin çekingen kişilik bozukluğu ile düşük düzeyde pozitif korelasyona sahip olduğu ancak

moderatör analizinde doğrudan anlamlı bir ilişki göstermediği tespit edilmiştir. Buna ek olarak, yapılan analizde cinsiyetin bu ilişkide düzenleyici bir etkisinin bulunmadığı görülmüştür. Bu sonuç, çekingen kişilik bozukluğu olan kişilerde güdülenme düzeyinin genel olarak düşük olabileceğini düşündürmektedir. Analiz sonucunda, diğerleri ile iletişim kurma isteğinin olmamasının çekingen kişilik bozukluğu semptomlarını artırıcı bir etki oluşturmadığı ve cinsiyete göre farklılık göstermediği anlaşılmıştır. Alanyazında çekingen kişilik bozukluğu olan bireylerde sosyal kaygı nedeniyle sosyal etkileşimden kaçınma eğiliminin yaygın olduğu bilinmektedir [3]. Bireylerin sosyal ilişkilere ihtiyaç duymalarına rağmen sosyal ilişkilerden kaçınmaları göz önünde bulundurulduğunda, bu boyuttaki ilişkisizlik anlaşılabilir hale gelmektedir. Nitekim, çekingen kişilik bozukluğu olan kişilerin sosyal motivasyon eksikliğinden ziyade, sosyal ilişkilerde yaşanan reddedilme korkusu nedeniyle bu motivasyonlarını bastırabileceği öne sürülmektedir [24].

“Diğerleri” alt boyutu, kişilerin diğer insanların duygu ve düşüncelerini anlama yeteneğini ifade etmektedir. Bulgular, çekingen kişilik bozukluğu ile diğerlerini anlama becerisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını ancak bu ilişkide cinsiyetin bir düzenleyici role sahip olmadığını göstermiştir. Bu sonuç, diğerlerini anlama becerisinin çekingen kişilik bozukluğu semptomları üzerinde doğrudan bir etkisinin bulunmadığını ve bu becerinin kadınlar ve erkeklerde benzer düzeyde olduğunu düşündürmektedir. Bu durum, çekingen kişilik bozukluğu olan bireylerin sosyal etkileşimlerde yaşadığı zorlukların daha çok kendi duygu ve düşüncelerini anlama becerileriyle ilişkili olduğunu gösterebilir. Buna göre, çekingen kişilik bozukluğu olan bireylerde başkalarını anlama becerilerinin sosyal kaçınma davranışlarını doğrudan etkilemediğini ve sosyal kaçınma eğilimlerinin daha çok içsel faktörlerle ilişkili olabileceğini düşündürmektedir.

“Kendilik” alt boyutu ise, bireylerin kendi duygu ve düşüncelerini anlama kapasitesini ifade etmektedir. Yapılan analiz sonucunda kendilik ile çekingen kişilik bozukluğu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Alanyazında, çekingen kişilik bozukluğu olan kişilerin kendilerini yetersiz hissetme ve içsel deneyimlerini anlamada zorluk yaşama eğiliminde olduğu vurgulanmaktadır [4]. Çalışmamızda bu ilişki cinsiyete göre farklılık göstermiş ve kadınların kendilik boyutunda daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Bu bulgu, kadınların kendi duygu ve düşüncelerini daha iyi tanıdıklarını ve içsel deneyimlerini daha doğru bir şekilde değerlendirme becerilerinin olduğunu göstermektedir. Kendi duygu ve düşüncelerini anlama becerisi, sosyal kaçınma davranışlarını azaltmada koruyucu bir etkiye sahip olabilir [23]. Duygusal farkındalığın sosyal ilişkilerdeki olumlu etkileşimleri artırdığı ve kendini anlama becerilerinin düşük olduğu kişilerde sosyal kaçınma davranışlarının daha fazla görüldüğünü bilinmektedir [25]. Bundan dolayı, özellikle erkeklerde, kendi duygu ve düşüncelerini anlama düzeyinin düşük olmasının, çekingen kişilik bozukluğu belirtilerinin daha belirgin hale gelmesine yol açtığı söylenebilir.

Sonuç olarak, çalışmamızda zihinselleştirmenin alt boyutlarının çekingen kişilik bozukluğu ile farklı ilişkiler gösterdiği ve cinsiyetin sadece kendilik alt boyutu ile çekingen kişilik bozukluğu arasındaki ilişkide moderatör role sahip olduğu görülmüştür. Bu bulgular, çekingen kişilik bozukluğu tedavisinde özellikle kendi duygu ve düşüncelerinin farkındalığını artırmaya yönelik müdahalelerin önemini vurgularken, aynı zamanda cinsiyet faktörünün de bu bağlamda göz önünde bulundurulmasının da önemli olduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR

1. American Psychiatric Association, DSM-5 Task Force. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5™* (5th ed.). American Psychiatric Publishing, Inc.. <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>
2. Weinbrecht, A., Schulze, L., Boettcher, J., & Renneberg, B. (2016). Avoidant Personality Disorder: a Current Review. *Current psychiatry reports*, 18(3), 29. <https://doi.org/10.1007/s11920-016-0665-6>
3. Reich J. (2000). The relationship of social phobia to avoidant personality disorder: a proposal to reclassify avoidant personality disorder based on clinical empirical findings. *European psychiatry*

: *the journal of the Association of European Psychiatrists*, 15(3), 151–159. [https://doi.org/10.1016/s0924-9338\(00\)00240-6](https://doi.org/10.1016/s0924-9338(00)00240-6)

4. Bowles, D. P., Armitage, C. J., Drabble, J., & Meyer, B. (2013). Self-esteem and other-esteem in college students with borderline and avoidant personality disorder features: An experimental vignette study. *Personality and mental health*, 7(4), 307–319. <https://doi.org/10.1002/pmh.1230>
5. Reich, J., & Schatzberg, A. (2021). Prevalence, Factor Structure, and Heritability of Avoidant Personality Disorder. *The Journal of nervous and mental disease*, 209(10), 764–772. <https://doi.org/10.1097/NMD.0000000000001378>
6. Rawlins, B., Brooks, M., & Khan, R. (2020). Posttraumatic stress symptoms mediate the relationship between adverse childhood experiences, avoidant personality traits and resilience. *Anxiety, stress, and coping*, 33(5), 590–601. <https://doi.org/10.1080/10615806.2020.1768532>
7. Joyce, P. R., McKenzie, J. M., Luty, S. E., Mulder, R. T., Carter, J. D., Sullivan, P. F., & Cloninger, C. R. (2003). Temperament, childhood environment and psychopathology as risk factors for avoidant and borderline personality disorders. *The Australian and New Zealand journal of psychiatry*, 37(6), 756–764. <https://doi.org/10.1080/j.1440-1614.2003.01263.x>
8. Oehlman Forbes, D., Lee, M., & Lakeman, R. (2021). The role of mentalization in child psychotherapy, interpersonal trauma, and recovery: A scoping review. *Psychotherapy (Chicago, Ill.)*, 58(1), 50–67. <https://doi.org/10.1037/pst0000341>
9. Fonagy, P., & Target, M. (2006). The mentalization-focused approach to self pathology. *Journal of personality disorders*, 20(6), 544–576. <https://doi.org/10.1521/pedi.2006.20.6.544>
10. Hayden, M. C., Müllauer, P. K., Gaugeler, R., Senft, B., & Andreas, S. (2018). Improvements in mentalization predict improvements in interpersonal distress in patients with mental disorders. *Journal of clinical psychology*, 74(12), 2276–2286. <https://doi.org/10.1002/jclp.22673>
11. Bo, S., Bateman, A., & Kongerslev, M. T. (2019). Mentalization-based group therapy for adolescents with avoidant personality disorder: Adaptations and findings from a practice-based pilot evaluation. *Journal of Infant, Child & Adolescent Psychotherapy*, 18(3), 249–262. <https://doi.org/10.1080/15289168.2019.1625655>
12. Hoffman, L. (2015). Mentalization, emotion regulation, countertransference. *Journal of Infant, Child & Adolescent Psychotherapy*, 14(3), 258–271. <https://doi.org/10.1080/15289168.2015.1064258>
13. Meyer, B., Pilkonis, P. A., & Beevers, C. G. (2004). What's in a (neutral) face? Personality disorders, attachment styles, and the appraisal of ambiguous social cues. *Journal of personality disorders*, 18(4), 320–336. <https://doi.org/10.1521/pedi.2004.18.4.320>
14. Nolen-Hoeksema S. (2012). Emotion regulation and psychopathology: the role of gender. *Annual review of clinical psychology*, 8, 161–187. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032511-143109>
15. Kothari, R., Skuse, D., Wakefield, J., & Micali, N. (2013). Gender differences in the relationship between social communication and emotion recognition. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 52(11), 1148–1157.e2. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2013.08.006>
16. Lambrecht, L., Kreifelts, B., & Wildgruber, D. (2014). Gender differences in emotion recognition: Impact of sensory modality and emotional category. *Cognition & emotion*, 28(3), 452–469. <https://doi.org/10.1080/02699931.2013.837378>
17. Dimitrijević, A., Hanak, N., Altaras Dimitrijević, A., & Jolić Marjanović, Z. (2018). The Mentalization Scale (MentS): A self-report measure for the assessment of mentalizing

capacity. *Journal of Personality Assessment*, 100(3), 268–280. <https://doi.org/10.1080/00223891.2017.1310730>

18. Kaya, Z. T., Alpay, E. H., Yenigüç Ş. T. ve Özçürümez Bilgili, G. (2023). *Türk Psikiyatri Dergisi*, 34(2): 118-124
DOI: 10.5080/u25692
19. Coolidge, F. L. (2006). *The Coolidge Axis II inventory Plus-Revised: Manual*. Colorado Springs.
20. Bilge, Y. (2018). A brief inventory for DSM-5 personality disorders: The development of Coolidge Axis II Inventory Plus Turkish-Short Form, *Anatolian Journal of Psychiatry*, 19 (Supplement 2): 14-21, <http://dx.doi.org/10.5455/apd.302642951>
21. Hayes, A.F. (2017) *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach*. Guilford Press, New York.
22. Turkstra, L. S., Mutlu, B., Ryan, C. W., Despins Stafslie, E. H., Richmond, E. K., Hosokawa, E., & Duff, M. C. (2020). Sex and Gender Differences in Emotion Recognition and Theory of Mind After TBI: A Narrative Review and Directions for Future Research. *Frontiers in neurology*, 11, 59. <https://doi.org/10.3389/fneur.2020.00059>
23. Chevalier, V., Simard, V., & Achim, J. (2023). Meta-analyses of the associations of mentalization and proxy variables with anxiety and internalizing problems. *Journal of anxiety disorders*, 95, 102694. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2023.102694>
24. Frandsen, F. W., Simonsen, S., Poulsen, S., Sørensen, P., & Lau, M. E. (2020). Social anxiety disorder and avoidant personality disorder from an interpersonal perspective. *Psychology and psychotherapy*, 93(1), 88–104. <https://doi.org/10.1111/papt.12214>
25. Santoro, G., Costanzo, A., Franceschini, C., Lenzo, V., Musetti, A., & Schimmenti, A. (2024). Insecure Minds through the Looking Glass: The Mediating Role of Mentalization in the Relationships between Adult Attachment Styles and Problematic Social Media Use. *International journal of environmental research and public health*, 21(3), 255. <https://doi.org/10.3390/ijerph21030255>